

Raynaud: cisplatine

6990

BEP = bleomycine/etoposide/cisplatine; EP = etoposide/cisplatine; OR = odds-ratio; VIP = etoposide/ifosfamide/cisplatine, Vb = vinblastine; O = vincristine, P = cisplatine

Datum literatuursearch: 24-09-2018

CONCLUSIE

Op grond van de literatuur lijkt cisplatine geen sterk verband met het optreden van Raynaudfenomeen te hebben. Eén studie vond geen verband tussen de cumulatieve cisplatinedosis en Raynaudfenomeen. In één meta-analyse werd wel een verband tussen cisplatinegebruik en Raynaudfenomeen aangetoond, maar er was grote heterogeniteit in de geïnccludeerde studies. In andere studies was er wel een verband te zien tussen chemokuren op basis van cisplatine en Raynaudfenomeen, maar werd geen verband tussen cisplatine op zich en Raynaudfenomeen aangetoond. Bleomycine in de kuren bleek vaker bepalend voor het risico op Raynaudfenomeen.

AANVULLENDE OPMERKINGEN

PICO

P(atient)	patiënten met Raynaudfenomeen
I(ntervention)	gebruik cisplatine
C(omparison / Control)	placebo
O(utcome)	risico op verergering Raynaudfenomeen

PUBMED

Zoekterm:

("cisplatin"[MeSH Terms] OR "cisplatin"[All Fields]) AND ("raynaud disease"[MeSH Terms] OR "raynaud"[All Fields] AND "disease"[All Fields]) OR "raynaud disease"[All Fields] OR "raynaud"[All Fields])

Bron	Bewijs	Resultaten/ opmerkingen
-	-	-

OVERIG

Bron	Resultaten/ opmerkingen
Mohokum M ea. The association of Raynaud's syndrome with cisplatin-based chemotherapy - a meta-analysis. Eur J Intern Med. 2012;23:594-8.	Resultaten • Meta-analyse van 24 studies (uitgevoerd tussen 1981 en 2010) met in totaal 2.749 patiënten. • Gepoolde prevalentie van Raynaudfenomeen was 0,24 (95% BI 0,175-0,313) bij patiënten die op cisplatine gebaseerde chemotherapie kregen. • Range prevalentie was 0-0,643. Grote variabiliteit tussen studies: een groep studies had prevalentie 0-0,15, een andere groep 0,15-0,3, een derde groep 0,3-0,45. Er waren 3 uitbijters met hoge prevalenties van 0,469, 0,6 en 0,643. Opmerkingen auteurs • Deze meta-analyse toont (ondanks de heterogeniteit) dat patiënten die op cisplatine gebaseerde chemotherapie krijgen een hogere prevalentie van Raynaudfenomeen hebben dan de algemene populatie (prevalentie algemene populatie: 0,005 – 0,043). • Verschillen in prevalentie tussen de studies komen mogelijk door het ontbreken van een precieze definitie voor Raynaudfenomeen. • Prevalentie van Raynaudfenomeen bij patiënten die chemotherapie krijgen, lijkt hoger in koudere klimaten.

Kerns SL ea. Platinum Study Group. Cumulative burden of morbidity among testicular cancer survivors after standard cisplatin-based chemotherapy: a multi-institutional study. J Clin Oncol 2018;36:1505-1512.	Resultaten • Multicenter cohortstudie bij 1.214 patiënten die ≥ 1 jaar (gem. 4,2 jaar) geleden chemotherapie hadden gekregen voor zaadbalkanker. • Meeste patiënten (1.035) kregen BEP (3 kuren), 222 patiënten kregen BEP (4 kuren), 353 kregen EP (4 kuren) en 44 kregen VIP (meestal 4 kuren). • Raynaudfenomeen trad op bij $\pm 33\%$ van het totaal aantal patiënten (15,6% graad 1, 8,7% graad 2, en 9,1% graad 3) • 61 patiënten kregen een cumulatieve dosis cisplatine van < 300 mg/m², 447 kregen 300 mg/m², 44 kregen 301-399 mg/m², 589 kregen 400 mg/m² en 55 kregen > 400 mg/m². • Raynaudfenomeen manifesteerde zich ernstiger bij BEP (3 kuren) dan bij EP (4 kuren): 18,5% graad 1, 10,4% graad 2, 10,9% graad 3 (BEP) vs. 12,2% graad 1, 16,8% graad 2 en 4,8% graad 3 (EP). Opmerkingen auteurs • De hogere prevalentie en ernst van Raynaudfenomeen na BEP is consistent met de al bekende relatie met bleomycine, al is Raynaudfenomeen mogelijk ook gerelateerd aan cisplatine Opmerkingen KNMP • Auteurs linken cumulatieve dosis cisplatine wel aan totale 'cumulatieve burden' (scores voor neuropathie + gehoorschade + Raynaud) maar niet aan Raynaudfenomeen afzonderlijk.
Fung C ea. Platinum study group. Multi-institutional assessment of adverse health outcomes among North American testicular cancer survivors after modern cisplatin-based Chemotherapy. J Clin Oncol 2017;35:1211-1222.	Resultaten • Multicenter cohortstudie bij 952 patiënten die ≥ 1 jaar (gemiddeld 4,3 jaar) geleden chemotherapie hadden gekregen voor zaadbalkanker. • 38,2% van de patiënten kreeg BEP (3 kuren), 30,9% kreeg EP (4 kuren) en 17,9% kreeg BEP (4 kuren). • 43 patiënten kregen cumulatieve dosis cisplatine van < 300 mg/m², 340 kregen 300 mg/m², 34 kregen 301-399 mg/m², 495 kregen 400 mg/m² en 40 kregen > 400 mg/m². • De OR voor Raynaudfenomeen was 1,0 (95% CI, 0,77-1,29) per 100 mg/m² cisplatine. Opmerkingen auteurs • Er is geen associatie gevonden tussen cumulatieve cisplatinedosis en Raynaudfenomeen. Opmerkingen KNMP • Niet vermeld of en welke patiënten al Raynaudfenomeen in het verleden hadden.
Glendenning JL, Long-term neurologic and peripheral vascular toxicity after chemotherapy treatment of testicular cancer.	Resultaten • Cross-sectionele studie bij 739 patiënten (behandeld tussen 1982 en 1992 voor zaadbalkanker) naar de langetermijneffecten van chemotherapie op ontwikkeling van Raynaudfenomeen en neurologische functie.

Cancer. 2010;116:2322-31.	• Raynaudfenomeen kwam voor bij 20,3% van de patiënten die chemotherapie kregen (n = 384) vergeleken met 1,7% bij patiënten die geen chemotherapie kregen (n = 355). • 260 patiënten kregen op cisplatine-gebaseerde therapie: 31 PVbB of BEPVb, 147 BEP, 6 EP, 68 BEP + O of BOP, 8 P, Vb en O-kuren. Overige patiënten kregen op carboplatine-gebaseerde kuren. • In de multivariate analyse was er geen significante associatie tussen de cisplatine dosis (per 200 mg/m²) en het fenomeen van Raynaud. Opmerkingen auteurs • Alleen bleomycine bleek een significante voorspeller voor Raynaudfenomeen.
Mittal A ea. Raynaud's of the tongue following chemoradiation for squamous cell carcinoma of the oropharynx. Mol Clin Oncol. 2017;6:187-188.	Resultaten • 53-jarige vrouw met stadium IV orofaryngale kanker werd behandeld met cisplatine (100 mg/m² elke 3 weken, 3 kuren) en bestraling. • ± 18 maanden na chemotherapie trad Raynaudfenomeen in de tong op: tinteling, doof gevoel in en witverkleuring van tong, moeilijk kunnen spreken, gevolgd door verkleuring naar helderrood, gepaard met hevige pijn. Kort daarna luwde de pijn, totale duur was 90-120 seconden. • Patiënt had geen historie met optreden Raynaudfenomeen in vingers. Opmerkingen auteurs • Raynaudfenomeen in de tong is zeldzaam, hoewel het wel is gezien bij patiënten met primair Raynaudfenomeen in de ledematen. • Raynaudfenomeen in de tong zonder primair Raynaudfenomeen in de vingers, zoals in deze casus, is nog niet eerder gemeld. • Oorzaak Raynaudfenomeen in deze casus waarschijnlijk vasculaire en neurologische toxiciteit van cisplatine.

OVERIG - Ontkrachtend bewijs

Bron	Resultaten/ opmerkingen
Berger CC ea. Secondary Raynaud's phenomenon and other late vascular complications following chemotherapy for testicular cancer. Eur J Cancer. 1995;31A:2229-38.	Resultaten • Retrospectief cohortonderzoek bij 90 patiënten die tussen 1976 en 1987 werden behandeld voor zaadbalkanker. • 86 patiënten kregen cisplatinebevattende chemotherapie (mediane cumulatieve dosis 442 mg/m², 26 patiënten (30%) hadden persisterend Raynaudfenomeen, 6 (7%) hadden dit tijdelijk. • Totale cumulatieve dosis of eenmalige doses van cisplatine had geen significante invloed op frequentie van Raynaudfenomeen. Opmerkingen auteurs • Roken had geen significante invloed op het optreden van Raynaudfenomeen. • Alle patiënten (7) met hypertensie voorafgaand aan chemotherapie ontwikkelden persisterend Raynaudfenomeen.

SPC

Bron	Resultaten/ opmerkingen
SPC Cisplatine Accord 05-02-2016	Rubr. Interacties: Cisplatine toegediend in combinatie met bleomycine en vinblastine kan leiden tot het fenomeen van Raynaud. Bw: frequentie onbekend: fenomeen van Raynaud

RISICOFACTOREN

Risicofactoren	-
----------------	---

	Contra-indicatie	Actie	Datum
Beslissing	Nee	Nee	29-10-2018